

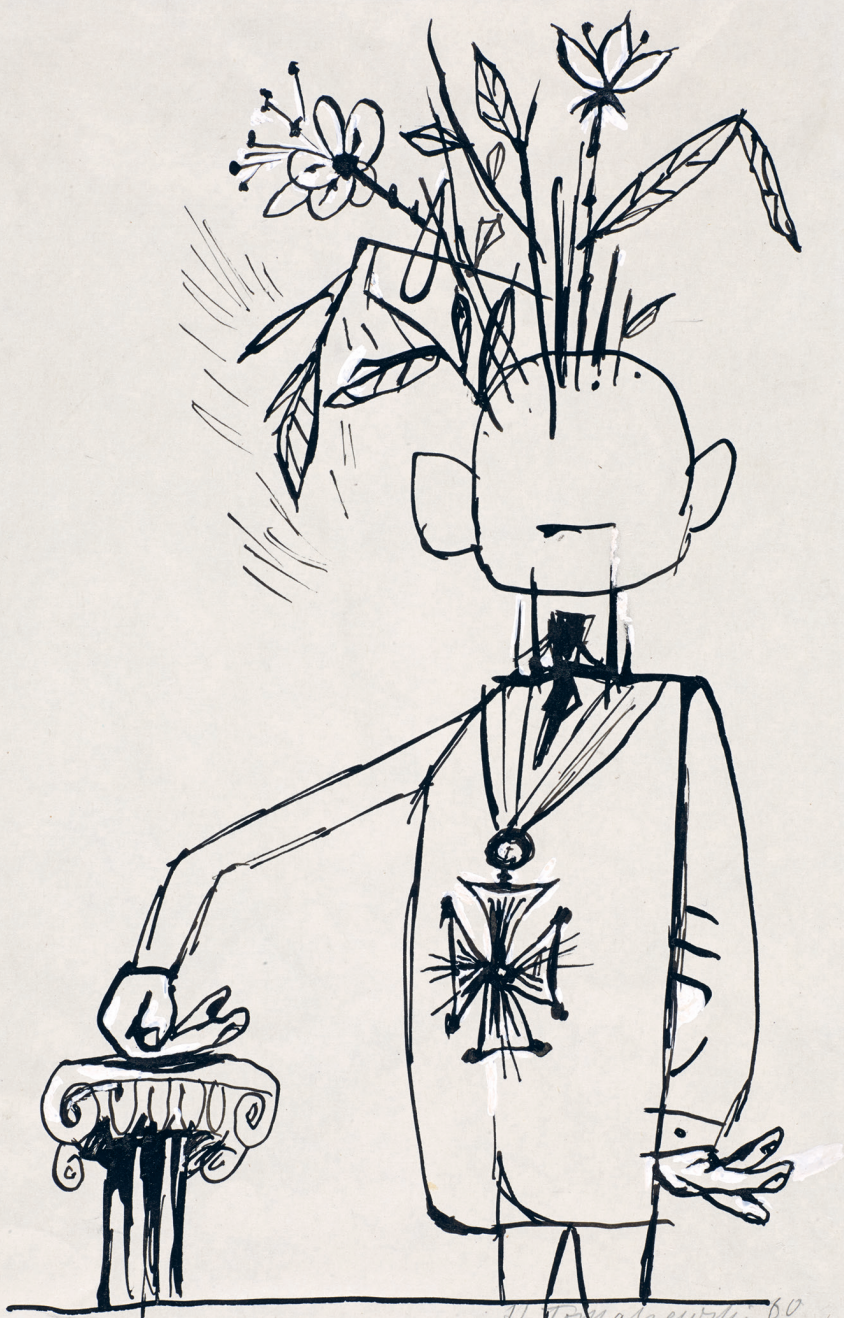
LO

WŁ

Byłem, czego i wam życzę. Henryk Tomaszewski

I've Been Here; I Hope the Same for You. Henryk Tomaszewski

H. Tomaszewski 60

Ladies and Gentlemen,

I am very happy that Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA is the Official Partner of Henryk Tomaszewski's exhibition I've Been Here; I Hope the Same for You. Held on the centenary of the artist's birth, the exhibition offers a unique insight into the work of a legendary figure of the Polish school of poster art.

PGNiG is the leader of the Polish gas market. The company's core business is the exploration for and mining of natural gas and oil deposits, and the import, storage, sale and distribution of gas and liquid fuels. Our mission is to provide gas to users safely and reliably. PGNiG SA is one of Poland's most profitable companies, and one of the country's major employers.

In our business and operations, we are guided by the principles of sustainable development and social responsibility. Hence we support initiatives that are important to our stakeholders. Culture is the subject of our particular attention and concern.

I wish to express my satisfaction that PGNiG was able to support the organisation of this exceptional exhibition, held in the fine rooms of the largest and best-known of Poland's contemporary art galleries, the Zachęta.

I wish everyone a pleasant tour of Henryk Tomaszewski's exhibition.

Mariusz Zawisza
CEO, PGNiG SA

Szanowni Państwo,

Jest mi bardzo miło poinformować, że Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA jest Mecenasem wystawy Henryka Tomaszewskiego Byłem, czego i wam życzę. Ta wyjątkowa wystawa, zorganizowana w stulecie urodzin artysty, przybliży twórczość legendarnej postaci polskiej szkoły plakatu.

PGNiG SA jest liderem rynku gazu w Polsce. Nasza podstawowa działalność to poszukiwania oraz eksploatacja złóż gazu ziemnego i ropy naftowej, a także import, magazynowanie, obrót i dystrybucja paliw gazowych i płynnych. Misją spółki jest bezpieczne i niezawodne dostarczanie gazu do naszych odbiorców. PGNiG SA znajduje się w czołówce najbardziej dochodowych podmiotów gospodarczych w Polsce. Jesteśmy również jednym z największych pracodawców w kraju.

W działalności biznesowej i operacyjnej kierujemy się zasadą zrównoważonego rozwoju oraz społecznego zaangażowania, dlatego wspieramy inicjatywy ważne dla naszych interesariuszy. Kultura jest dla nas przedmiotem szczególnej uwagi i troski.

Pragnę wyrazić satysfakcję, że Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo mogło przyczynić się do powstania tej wyjątkowej wystawy zorganizowanej w znakomitych wnętrzach Zachęty — największej i najbardziej znanej galerii sztuki współczesnej w Polsce.

Serdecznie zapraszam do odwiedzenia wystawy profesora Henryka Tomaszewskiego.

Mariusz Zawisza

Prezes Zarządu PGNiG SA

On Exhibition

Henryk Tomaszewski was one of the leading figures of Polish graphic design after the Second World War. He developed a vivid, unique design formula, the origins and visual effects of which are the subject of this exhibition marking the 100th anniversary of the artist's birthday.

This survey showcases Tomaszewski's output as a poster designer in two major contrasting sections. The first features works from the time of the so-called Polish poster school (from 1945 to the end of the 1960s). This name was used with respect to works of outstanding individuals which gained recognition in the eyes of international design critics in the early 1950s. The latter, it seems, valued them for their artistic, rather than design qualities. This was also true with Tomaszewski, whose work belong as much to art as to design. Tomaszewski, hailed as the founding father of Polish poster school, developed the concept of a poster based on visual shorthand and metaphor. His designs from that period are characterised by an unconstrained painterly character, humour and a poetic mood. Many of them are now considered classics of this genre.

This section of the exhibition is supplemented with a selection of drawings, which form the basis of his oeuvre.

The second section includes posters designed from the 1960s onwards — when the artist gradually shifted away from his lush, painterly style towards more simple, abstract solutions and an unmistakable style of drawing which, in time, became the key motif of his works. The method used by Tomaszewski was that of elimination — removing all redundant elements from a design, and rejecting the rigour of form for the sake of the rigour of thought. This method, however, did not yield 'cold' works, constructed with mechanical precision. To the contrary, each and every element of a poster thus composed was a vehicle of both meaning and emotion. The resulting works were ambiguous, operating in a much broader field than that of traditional graphic design. They were also provocative, at times even balancing on vagueness, drawing the viewer into a game of associations, meanings, and visual rebuses.

The third and final part of the exhibition revolves around the concept of the 'letter' — a question of particular significance for Tomaszewski and a recurring theme in his practice. This section features selected posters based on lettering and book designs. In addition, the exhibition includes drawings, sketches and poster designs, thus shedding light on the working methods of a graphic designer before the coming of the digital age. This unique material, a large part of which comes from the artist's archive and is presented for the first time, makes it possible to evoke the exceptional materiality of the graphic design of the past.

The revival of Polish design observable over the last few years, the emergence of a new generation of graphic designers, and the renewed interest in the history of this phenomenon, which as yet remains unwritten, are good reasons to re-examine the work of Henryk Tomaszewski. This could also be an occasion to try to define his position anew and to answer the question why his approach to design, marked by an extreme individualism, resists the passing of time.

O wystawie

Henryk Tomaszewski był jedną z najważniejszych postaci polskiej grafiki projektowej po II wojnie światowej. Stworzył niezwykle wyrazistą, unikalną formułę projektowania, której źródła i efekty pokazuje wystawa zorganizowana w stulecie jego urodzin.

Ekspozycja skupia się na twórczości plakatowej artysty, pokazanej w dwóch częściach. Pierwsza obejmuje prace z okresu tzw. polskiej szkoły plakatu (od 1945 roku do początku lat sześćdziesiątych). Tym mianem określano prace wybitnych indywidualistów, które znalazły uznanie w oczach zagranicznych krytyków designu na początku lat pięćdziesiątych. Ci zaś, jak się wydaje, widzieli w nich przede wszystkim wartości artystyczne, a nie projektowe. Tak jest też w przypadku Tomaszewskiego, którego prace przynależą w tym samym stopniu do obszaru sztuki, co obszaru projektowania. Tomaszewski, uważany za ojca założyciela polskiej szkoły, stworzył koncepcję plakatu opartego o plastyczny skrót i metaforę. Jego ówczesne projekty charakteryzuje malarskość, swoboda, żart, poetycki klimat. Znakomita większość z nich jest dziś klasykami swego gatunku.

Ta część ekspozycji uzupełniona jest pokazem rysunków Tomaszewskiego, stanowiących podstawę całej jego twórczości.

Druga część prezentuje plakaty Henryka Tomaszewskiego projektowane od lat sześćdziesiątych, kiedy artysta zaczął redukować bujny malarski styl, zмирzając ku większej prostocie, bardziej abstrakcyjnym rozwiązaniom i nieomylnemu rysunkowi, który z czasem zaczął dominować jako główny motyw jego plakatów. Tomaszewski w swojej pracy projektowej posługiwał się metodą eliminacji — usuwania z projektu wszystkich zbędnych elementów. Odrzucał jednak rygor formalny na rzecz rygoru myślenia. W efekcie takiej metody projektowania nie powstawały jednak prace „chłodne” i mechanicznie precyzyjne. Przeciwnie — każdy element tak skomponowanego plakatu był wehikułem treści, ale i emocji. Powstawały projekty wieloznaczne, działające w obszarze szerszym niż ten tradycyjnie zarezerwowany dla grafiki projektowej, prowokujące, czasem balansujące na granicy czytelności, wciągające widza do gry w odczytywanie skojarzeń, sensów, wizualnych rebusów.

Trzecia część wystawy została zorganizowana wokół hasła „litera” — szczególnie ważnego dla Tomaszewskiego zagadnienia i wątku przewijającego się przez całą jego twórczość. Pokazywane są na niej wybrane plakaty liternicze i projekty książkowe.

Oprócz tego na wystawie znalazły się rysunki, szkice i projekty plakatów, ujawniające warsztat grafika ery „przedkomputerowej”.

Obserwowane w ostatnich latach ożywienie polskiego designu, pojawienie się nowego pokolenia projektantów graficznych, rosnące zainteresowanie wciąż nienapisaną historią tej dziedziny jest dobrym powodem, aby ponownie przyrzeć się twórczości Tomaszewskiego. Być może pozwoli to na nowo określić jego pozycję i odpowiedzieć na pytanie, dlaczego naznaczona skrajnym indywidualizmem formuła projektowa Tomaszewskiego opiera się działaniu czasu.

Jedyną ciągłość pomiędzy czasami przed- i powojennymi wyznaczał rysunek, w którym zakorzeniona była cała twórczość Tomaszewskiego. Artysta zadebiutował przed wojną rysunkami satyrycznymi i ilustracjami w „Szpilkach” i pozostał wierny tej formie wypowiedzi. Rysunek — jako codzienna notatka, zapis pomysłu, szkic, podstawa projektowania — oraz plakat to dwie nawzajem przenikające się dziedziny, które od połowy lat pięćdziesiątych były głównymi domenami twórczości Tomaszewskiego. Swoiste napięcie między karykaturalną deformacją czy pozornie niedbałą kreską a dążeniem do harmonii, zwięzłości i oszczędności formy, ujawniające się najsilniej w rysunku właśnie, jest jedną z cech jego twórczości w ogóle.

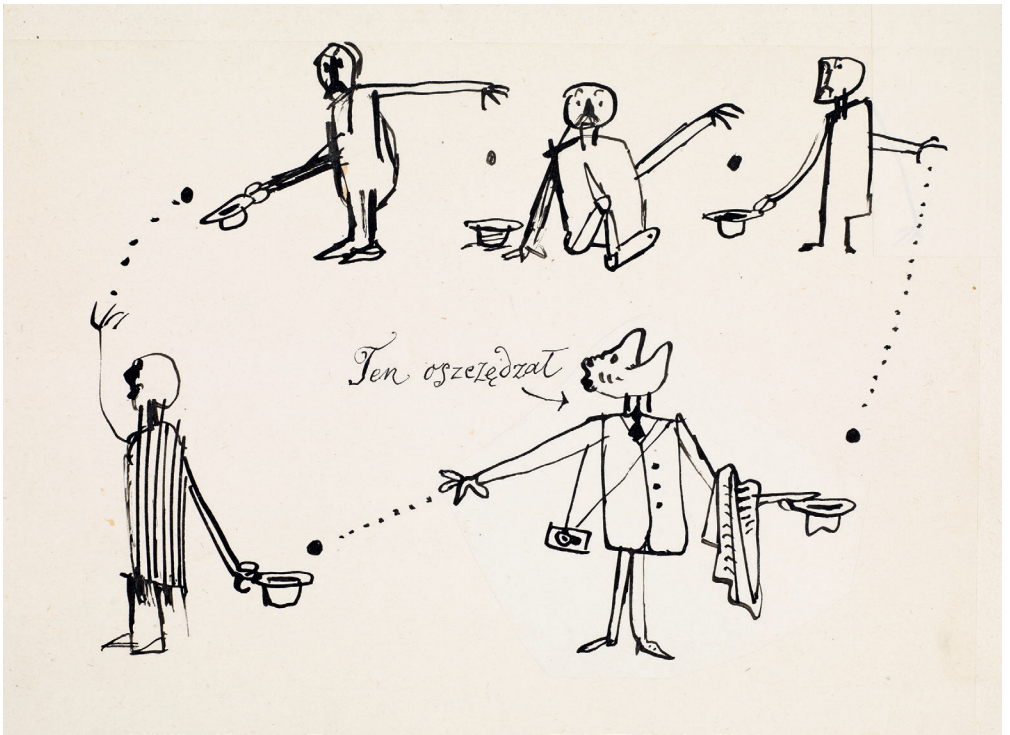
AGNIESZKA SZEWCZYK, LEKCJA WIDZENIA

The only point of continuity between the pre-war and the post-war period is drawing, in which the whole of Tomaszewski's work is rooted. The artist made his pre-war debut with satirical cartoons and illustrations published in *Szpilki*, and remained faithful to this form of expression ever after. Drawing — as a daily note, a record of an idea, a sketch, or a point of departure for a design — and posters, are two interwoven genres and were the primary areas of Tomaszewski's practice from the mid-1950s. One of the characteristic features of his work in general is a tension between the deformation of caricature, or the seemingly off hand line, and his striving for harmony, brevity, and austerity of form.

AGNIESZKA SZEWCZYK, 'A LESSON IN VISION'

rysunki z lat 1957-1973, publikowane m.in.
w „Przeglądzie Artystycznym” i „Literaturze”,
dzięki uprzejmości Filipa Pągowskiego
drawings from 1957-73, published, among others,
in *Przegląd Artystyczny* and *Literatura* magazines,
courtesy of Filip Pągowski

Plakat filmowy był w Polsce nisko ceniony, bo też nisko ceniony był film — po doświadczeniach czysto rozrywkowej produkcji przedwojennej — inaczej niż grafika użytkowa, która stała na wysokim poziomie. Po namyśle Tomaszewski zasugerował, że może warto się tym zająć, pod warunkiem jednak, że polskie plakaty nie będą powielaly modelu zachodniego. zaproponował, by forma plastyczna plakatu była wyrazem treści filmu — i propozycja ta została przyjęta. W dużej mierze, jak można sądzić, również dlatego, że powojenny model polskiej kinematografii nie odpowiadał wzorcom zachodnim.

IWONA KURZ, *OBRAZ DO CZYTANIA. FILM NA PLAKATACH HENRYKA TOMASZEWSKIEGO*

As opposed to commercial design, which was a highly developed field, the film poster was not a highly esteemed genre in Poland, just like film itself — this situation resulted from the fact that pre-war cinematic production was focused purely on entertainment. After consideration, however, Tomaszewski suggested that the matter was worthy of attention, on the condition that Polish posters would not copy the western model. He suggested that the visual form of the poster should convey the plot of the film — and his proposal met with approval. Largely due to the fact, one is inclined to think, that the post-war model of Polish cinematography did not correspond to western standards.

IWONA KURZ, 'AN IMAGE FOR READING. FILM IN THE POSTERS OF HENRYK TOMASZEWSKI'

REŻYSER: CAROL REED

H. TOMASZEWSKI '42

James
MASON

W WIELKIM DRAMACIE
PRODUKCJI ANGIELSKIEJ

NIEPOTRZEBNI
MOGA ODEJŚĆ

PRODUKCJA: J. ARTHUR RANK - EKSPLOATACJA: FILM POLSKI

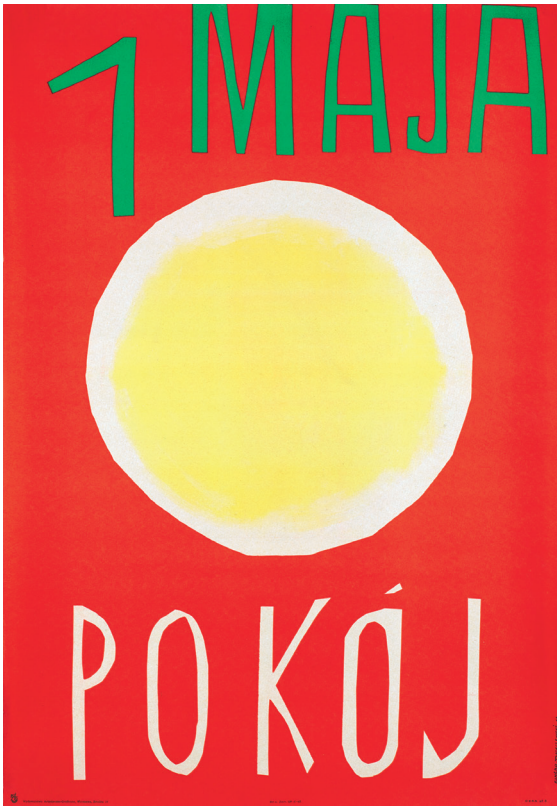

R. S. W. „PRASA” ZAKŁ. GRAF. ŁÓDŹ ZWIRKI I K.

D - 017607

plakat filmowy *Czarny Narcyz*, 1948
film poster *Black Narcissus*, 1948

plakat 1 Maja. *Pokój*, 1960
poster 1 May. *Peace*, 1960

Detail stanowił dla Henryka Tomaszewskiego przedmiot największej uwagi, o czym świadczą liczne próby i szkice, w trakcie których dopracowywał te „najmniej istotne” elementy kompozycji, by następnie „udawały” spontaniczne gesty.

KATARZYNA MATUL, ZŁAPAĆ HENRYKA TOMASZEWSKIEGO ZA STOPE

Attention to detail was of utmost importance for Henryk Tomaszewski, a fact attested to by his copious experiments and sketches, in which he perfected these ‘least significant’ elements of the composition so that they would ‘pass off’ as spontaneous gestures.

KATARZYNA MATUL, ‘CATCHING HENRYK TOMASZEWSKI BY THE FOOT’

CZARNY KONARCOWY

REŻYSERIA:
MICHAEL POWELL
EMERIC PRESSBURGER

DRAWIAT PRODUKCJI ANGIELSKIEJ
HITOMASZEWSKI' 48

WROLACH GŁÓWNYCH

DEBORAH KERR DAVID FARRAR

PRODUKCJA: J. ARTHUR RANK • EKSPLOATACJA "FILM POLSKI"

plakat *Moore*, 1959
poster *Moore*, 1959

Dla Henryka Tomaszewskiego plakat miał być przede wszystkim autonomiczną wypowiedzią plastyczną — z czasem, także po odejściu od plakatu filmowego, będzie dążył do jej minimalizacji, nieprzegadywania — otwierającą i otwartą na skojarzenia odbiorcy.

IWONA KURZ, *OBRAZ DO CZYTANIA. FILM NA PLAKATACH HENRYKA TOMASZEWSKIEGO*

For Henryk Tomaszewski the poster was, above all, a self-contained artistic statement. In time, also when he had abandoned work on film posters, these statements became increasingly minimalist, succinct and open to the associations of the audience.

IWONA KURZ, 'AN IMAGE FOR READING. FILM IN THE POSTERS OF HENRYK TOMASZEWSKI'

KOMEDIA SPORTOWO-MUZYCZNA

KNOCK- OUT

NOWEJ PRODUKCJI
RADZIECKIEJ

W ROLACH
GŁÓWNYCH

I. PIEREWIERZIEW
N. CZEREDNICZEWA

W. WOŁODIN

A. STIEPANOW

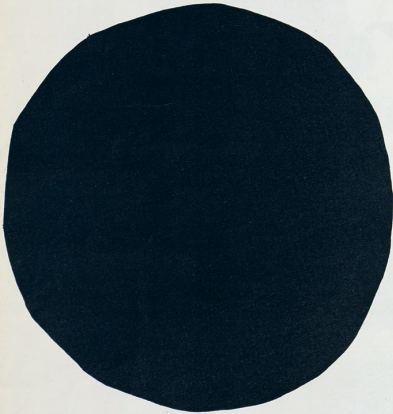
REŻYSER:
ANDRZEJ FROŁOW

PRODUKCJA
MOSEFILM

7.10.1975

ТОМАШЕВЯ 11

Teatr Powszechny *Kordian* JULIUSZ SŁOWACKI

plakat teatralny *Juliusz Słowacki, Kordian*, 1980
fot. dzięki uprzejmości Muzeum Plakatu w Wilanowie,
Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie
theatre poster *Juliusz Słowacki, Kordian*, 1980
photo courtesy of Poster Museum at Wilanów,
Branch of the National Museum in Warsaw

Tomaszewski posługiwał się metodą eliminacji — usuwania z projektu wszystkich zbędnych elementów, odrzucał jednak rygor formalny na rzecz rygoru myślenia. Wydaje się, że na swój sposób lubił niedoskonałość. Z łatwością znajdziemy w jego pracach [...] dziwne, jakby nieudane, kołące w oko elementy [...].

AGNIESZKA SZEWCZYK, LEKCJA WIDZENIA

The method used by Tomaszewski was that of elimination — removing all redundant elements from a design, and at the same time rejecting the rigour of form for the sake of the rigour of thought. It seems that he was fond of imperfection in his own way. Looking at his work . . . , it is easy to observe the odd, striking, as if failed, elements . . . .

AGNIESZKA SZEWCZYK, 'A LESSON IN VISION'

plakat teatralny Friedrich Dürrenmatt,
Król Jan według Shakespeare'a, 1970
theatre poster Friedrich Dürrenmatt,
King John, after Shakespeare, 1970

Stosowanie coraz częściej odręcznego literactwa doprowadziło do unifikacji litery i znaku — przeniesienia typografii w sferę obrazowania za pomocą dowolnie tworzonych form i barw. Odwrotny zabieg przeprowadził względem obrazów, które w wyniku coraz większej sublimacji i upraszczania formy zamieniane były w projektach Tomaszewskiego w znaki graficzne. Ten postępujący w czasie proces doprowadził do powstania plakatów zbudowanych wyłącznie z ręcznie pisanych liter, które poza swym semantycznym znaczeniem pełnią funkcję jedyne go graficznego elementu kompozycji [...].

AGNIESZKA SZEWCZYK, *LEKcja WIDZENIA*

His increasingly frequent use of hand lettering led to a point at which letters and signs merged together — typography was thus taken into the domain of images with the use of arbitrarily created forms and colours. A reverse process took place with respect to the images, which due to an increasing sublimation and simplification of form were transformed into graphic signs. In time, this procedure led to the creation of posters based solely on hand-written letters, which (apart from conveying their semantic meaning), serve a role as the only graphic element of a composition . . . .

AGNIESZKA SZEWCZYK, 'A LESSON IN VISION'

Jednocześnie w jego metodzie twórczej istotne było podejście intelektualne: wyszukiwał najtrafniejsze skojarzenia na drodze skrupulatnych studiów. Podobnie proces recepcji jego obrazów nie opiera się wyłącznie na emocjach. Mówił o tym w wywiadzie dla „Projektu”: „Po prostu obraz do oglądania zamieniliśmy na obraz do czytania”.

KATARZYNA MATUL, *ZŁAPAĆ HENRYKA TOMASZEWSKIEGO ZA STOPE*

But the artist's creative method also placed a strong emphasis on an intellectual approach: he would come up with the most accurate associations in the course of meticulous studies. The process of the reception of his images, too, was not based solely on emotion. He mentioned this in an interview for *Projekt*: 'What we did was simply change an image for looking at into an image for reading.'

KATARZYNA MATUL, 'CATCHING HENRYK TOMASZEWSKI BY THE FOOT'

Henryk Tomaszewski

Affiches tekeningen

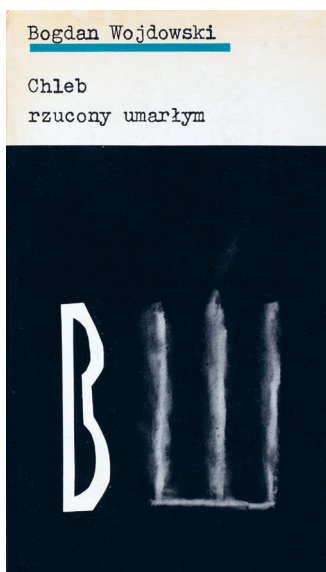

H. TOMASZEWSKI . 91.

Stedelijk
Museum
Amsterdam

20 april
tm 2 juni
1991

okładka z serii wydawniczej Kolekcja
Polskiej Literatury Współczesnej,
PIW, Warszawa 1971–1985
cover for the Collection of the
Contemporary Polish Literature
series, PIW, 1971–85

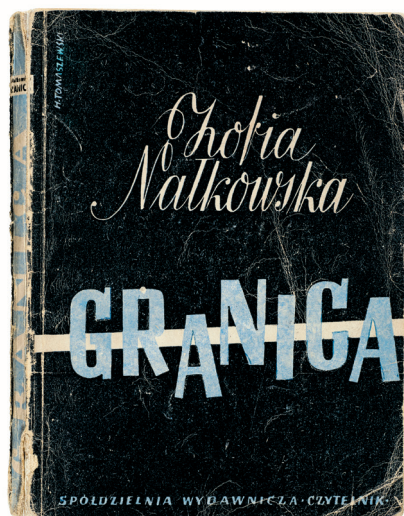
Pierwsze projekty okładek książkowych Tomaszewskiego z lat 1945–1946 — czy to dla Czytelnika (dla którego zaprojektował logotyp), czy też dla Wiedzy lub Książki — nie odbiegają stylem od publikacji przedwojennych, nawiązując do prac Piotrowskiego, Bermana, Wajwóda czy Rubinrota. A jednocześnie widać w nich już zapowiedź tego, co będzie cechą charakterystyczną prac Tomaszewskiego w ogóle: grę z liternictwem, które ma oddawać znaczenie tytułu lub utworu, oraz bardzo oszczędne korzystanie z motywów ściśle graficznych. Wyróżniają się wśród nich okładki do *Granicy* Zofii Nałkowskiej i *Jeziora Bodeńskiego* Stanisława Dygata.

PIOTR RYPSON, *PRACOWITE MISTRZOSTWO: KSIĄŻKI HENRYKA TOMASZEWSKIEGO*

Tomaszewski's first designs for book covers made in 1945–46, be they for *Czytelnik* (for which he designed a logo), *Wiedza* or *Książka*, do not differ stylistically from those published before the war, resembling as they do, works by Piotrowski, Berman, Wajwód and Rubinrot. At the same time, they already heralded what would become one of Tomaszewski's characteristic features in general: a play with the lettering which conveyed the meaning of the title or work, along with a very limited use of purely graphic elements. Among these the cover designs for *Granica* [The Frontier] by Zofia Nałkowska and *Jezioro Bodeńskie* [Lake Constance] by Stanisław Dygat stand out.

PIOTR RYPSON, 'MASTERY HARD-EARNED: HENRYK TOMASZEWSKI'S BOOKS'

okładka książki Stanisław Dygat,
Jezioro Bodeńskie, 1946
book cover: Stanisław Dygat,
Jezioro Bodeńskie, 1946

okładka książki Zofia Nałkowska,
Granica, 1945
book cover: Zofia Nałkowska,
Granica, 1945

Od wydania *Różowego kajecika* (1958) Stanisława Dygata rozpoczął się nieprzerwany ciąg okładek projektu Tomaszewskiego charakteryzujący się trójczęściową zwykle kompozycją, złożoną z tytułu skontrastowanego z imieniem i nazwiskiem autora oraz prostego akcentu graficznego (lub fotograficznego).

PIOTR RYPSON, *PRACOWITE MISTRZOSTWO: KSIĄŻKI HENRYKA TOMASZEWSKIEGO*

The publication of *Różowy kajecik* [A Pink Notebook] by Stanisław Dygat in 1958 marked an endless string of covers designed by Tomaszewski which were typically characterised by a three-part composition: the title, contrasted with the name of the author, and a simple graphic (or photographic) element.

PIOTR RYPSON, 'MASTERY HARD-EARNED: HENRYK TOMASZEWSKI'S BOOKS'

Wychodząc z międzywojennej tradycji polskiej grafiki użytkowej i ilustracyjnej, mistrz polskiego plakatu współtworzył nowy rozdział grafiki książkowej w PRL-u [...].

PIOTR RYPSON, *PRACOWITE MISTRZOSTWO: KSIĄŻKI HENRYKA TOMASZEWSKIEGO*

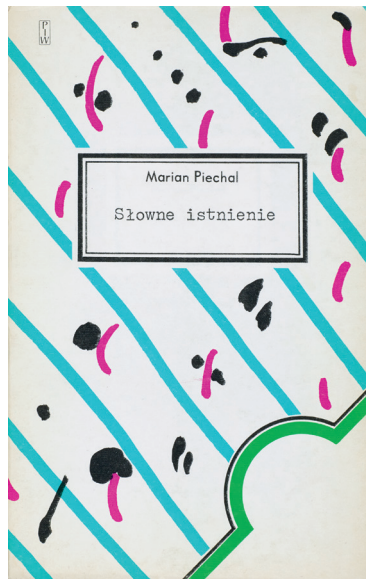
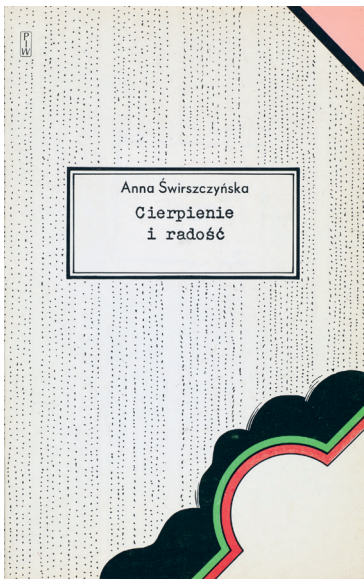
Taking the tradition of Polish commercial and book design from between the wars as the point of departure, this master of Polish posters created a new chapter in the history of book design in the People's Republic of Poland . . . .

PIOTR RYPSON, 'MASTERY HARD-EARNED: HENRYK TOMASZEWSKI'S BOOKS'

okładki miesięcznika „Ty i Ja”, 1968
covers for the monthly magazine *Ty i Ja*, 1968

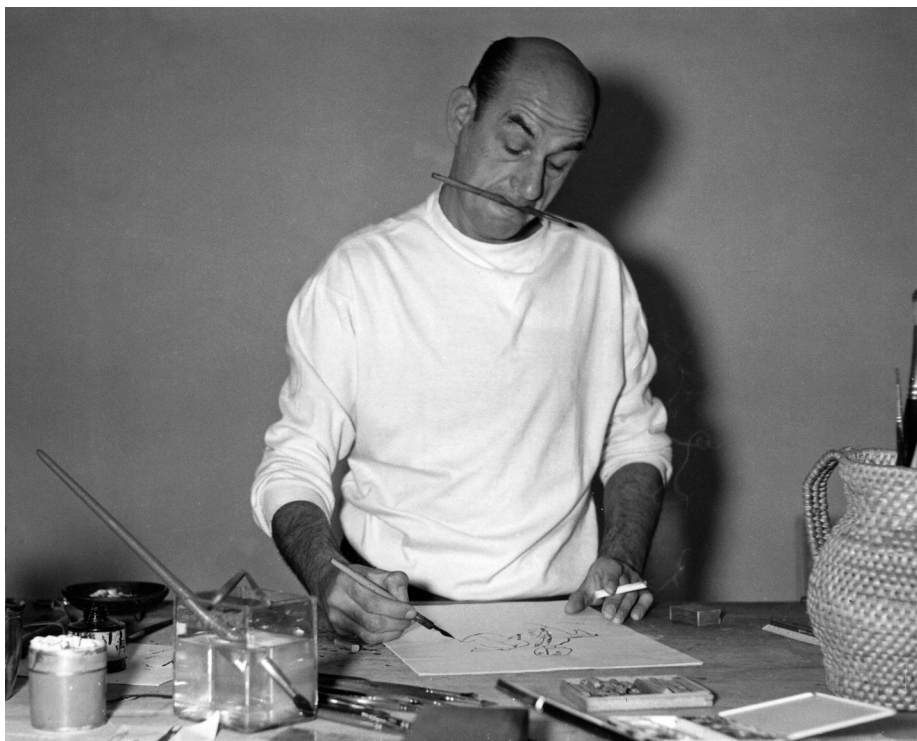
projekty okładek z serii wydawniczej Polska
Poezja Współczesna (tzw. biała), PIW, Warszawa 1981–1990
design for the cover of the Polish Contemporary Poetry
series (the so-called 'white series'), Warsaw: PIW, 1981–90

Talent do opracowania graficznego całej publikacji objawił się pełniej i z dużym wdziękiem w dwóch książkach dla dzieci — *Kaczka dziwaczka* Jana Brzechwy oraz *Przyjemnym dniu* Samuła Marszaka. [...] dopiero te dwie publikacje pokazują umiejętności kompozycji kolumny i rozkładówki — przy pomocy lekkiej, wesołej, barwnej kreski i litery w wierszach Brzechwy i precyzji czarnej cienkiej kreski ożywiającej cokolwiek drewniane, ideologiczne wierszyki Marszaka.

PIOTR RYPSOŃ, *PRACOWITE MISTRZOSTWO: KSIĄŻKI HENRYKA TOMASZEWSKIEGO*

Tomaszewski's talent for developing designs for whole publications was only revealed later, yet with a great finesse, in two children's books: *Kaczka dziwaczka* [Dotty Duck] by Jan Brzechwa, and *Przyjemny dzień* [Nice Day] by Samuś Marszak. . . . [I]t was only these two publications that allowed him to exhibit his skill in composing columns and double-page spreads with the use of light, joyful and vivid drawing and letters (in Brzechwa's poems), and the precise, fine black lines which enliven the otherwise somewhat wooden ideological rhymes of Marszak.

PIOTR RYPSOŃ, 'MASTERY HARD-EARNED: HENRYK TOMASZEWSKI'S BOOKS'

fot. / photo by Marek Holzman

Ja bym marzył o takiej szkole, gdzie są same warsztaty — tu telewizja, tu film, tu glina, tu farby, tu szkło, tu plastik. Wpuścić tych wszystkich ludzi i niech każdy robi co zechce. Niczego ich nawet nie uczyć, tylko rozmawiać z nimi o życiu, o filozofii, historii, ludzkich działaniach. Bo inaczej — już sama świadomość, że ja tu jestem po to, żeby nauczyć, więc muszę uczyć, a oni tu przyszli żeby się nauczyć, więc muszą się nauczyć — już sama taka świadomość dla obu stron jest dużym ograniczeniem.

HENRYK TOMASZEWSKI, ROZMOWA NA TEMAT GRAFIKI, „ROCZNIK AKADEMII SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE” 1974, NR 4, S. 10–11, 14

My dream school would consist of studios alone — TV, film, clay sculpting, painting, glassware, plastics. And you would just let all those people in, and let everyone do what they want. You wouldn't even need to teach them, just discuss life, philosophy, history, human actions. Otherwise the awareness alone — I'm here to learn so I must learn — that awareness is a big hindrance for both parties.

HENRYK TOMASZEWSKI, 'ROZMOWA NA TEMAT GRAFIKI', ROCZNIK AKADEMII SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE, NO. 4, 1974, PP. 10–11, 14

Henryk Tomaszewski (1914–2005) — grafik, projektant, rysownik. Ukończył Szkołę Przemysłu Graficznego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie oraz warszawską Akademię Sztuk Pięknych (dyplom w 1939). Debiutował w czasie studiów, publikując rysunki satyryczne i ilustracje na łamach tygodnika „Szpilki”; w 1937 zaprojektował też dwa pierwsze plakaty na zlecenie Komunalnej Kasy Oszczędności. Po roku 1945 projektował książki (m.in. dla wydawnictw PIW i Czytelnik), scenografie teatralne, współpracował jako ilustrator ze „Szpilkami” i „Przeglądem Kulturalnym”. Od 1947 projektował plakaty dla przedsiębiorstwa Film Polski. Jeden z założycieli i najwybitniejszych przedstawicieli polskiej szkoły plakatu. Autor plakatów filmowych, teatralnych, do wystaw. W latach 1952–1985 prowadził słynną pracownię plakatu w warszawskiej ASP. Jego twórczość była prezentowana na wystawach całym świecie (m.in. VII Biennale Sztuki, São Paulo, 1963; *Henryk Tomaszewski. Dessins et affiches*, Société des Beaux-Arts, Biel/Bienne, 1969; *Exposition 66 affiches pour les droits de l'homme*, Artis 89, Paryż, 1989; *Henryk Tomaszewski. Affiches tekeningen*, Stedelijk Museum Amsterdam, 1991; *Henryk Tomaszewski*, Ginza Graphic Gallery, Tokio, 1992). W 2005 pośmiertnie nagrodzony przez Ministra Kultury złotym medalem Zasłużony Kulturze Gloria Artis.

Henryk Tomaszewski (1914–2005) was a graphic artist, designer, draughtsman. Graduated from the Marshall Józef Piłsudski School of Graphics in Warsaw and the Warsaw Academy of Fine Arts (1939). Debuted as a student, publishing satirical drawings and illustrations in the *Szpilki* weekly; in 1937 designed his first two posters for the Komunalna Kasa Oszczędności communal savings fund. After 1945 designed books (e.g. for PIW and Czytelnik) and scenography, and published illustrations in *Szpilki* and *Przegląd Kulturalny*. From 1947 designed film posters for Film Polski. Co-founder and leading representative of the Polish school of poster art. Author of movie, theatre and exhibition posters. In 1952–58 ran a famous poster design studio at the WAFa. Exhibited around the world (e.g. 7th São Paulo Art Biennial, 1963; *Henryk Tomaszewski. Dessins et affiches*, Société des Beaux-Arts, Biel/Bienne, 1969; *Exposition 66 affiches pour les droits de l'homme*, Artis 89, Paris, 1989; *Henryk Tomaszewski. Affiches tekeningen*, Stedelijk Museum Amsterdam, 1991; *Henryk Tomaszewski*, Ginza Graphic Gallery, Tokyo, 1992). In 2005 posthumously awarded the Gloria Artis Gold Medal for Merit to Culture.

Program edukacyjny towarzyszący wystawie

Byłem, czego i wam życzę. Henryk Tomaszewski

16 marca (niedziela), godz. 12.15

Oprowadzanie kuratorskie Agnieszki Szewczyk
zbiórka w holu głównym
wstęp w cenie biletu

---

*Po Galerii — Najbardziej Inspirująca Godzina
w piątek o piątej — spacer z PGNiG,
Mecenasem wystawy*

21, 28 marca

4, 11, 25 kwietnia

2, 9, 16, 23, 30 maja

6 czerwca

(piątki), godz. 17

Zachęta i PGNiG zapraszają na specjalne
oprowadzania po wystawie Henryka
Tomaszewskiego. Różne tematy, różne
spojrzenia na twórczość artysty pozwolą
jeszcze lepiej zapoznać się z ideą wystawy.
zbiórka w holu głównym
wstęp w cenie biletu

SPOTKANIA Z GRAFIKAMI

W wybrane czwartki w czasie trwania wystawy zapraszamy
na spotkania (oprowadzania, spacer, wykłady, warsztaty),
prowadzone przez grafików związanych z warszawską ASP.
zbiórka w holu głównym
wstęp wolny

3 kwietnia (czwartek), godz. 19

Spotkanie z Mieczysławem Wasilewskim i Maciejem
Buszewiczem

Mieczysław Wasilewski

W latach 1960–1966 studiował na Wydziale Malarstwa
i Grafiki warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, dyplom
w pracowni Henryka Tomaszewskiego. Zajmuje się
plakatem, ilustracją, grafiką wydawniczą. Profesor
Akademii Sztuk Pięknych i Europejskiej Akademii
Sztuki w Warszawie, w obu uczelniach prowadził
Pracownię Projektowania Graficznego. Był wykładowcą
na uczelniach artystycznych w Holandii, Syrii, Finlandii,
Niemczech, Francji, Meksyku, Chile, Kanadzie,
Stanach Zjednoczonych, Iranie i Szwajcarii. Brał udział

w kilkuset wystawach polskiego plakatu i ilustracji
w kraju i za granicą. Uczestniczył w dziesiątkach
międzynarodowych imprez sztuki plakatu. Laureat wielu
prestiżowych nagród i wyróżnień w dziedzinie plakatu
i grafiki wydawniczej.

Maciej Buszewicz

Dyplom warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych uzyskał
w 1979 roku, w pracowni Haliny Chrostowskiej.
Projektowaniem zajmuje się od 1976 roku. W latach
1980–1984 kierował wydawnictwami Iskry i POLJAZZ.
Od 1984 roku uczył liternictwa na Wydziale Grafiki
warszawskiej ASP. Praktykę dydaktyczną kontynuował
także w Holandii, Niemczech, Turcji, Stanach
Zjednoczonych oraz w Wyższej Szkole Sztuk Wizualnych
i Nowych Mediów w Warszawie. W warszawskiej ASP
prowadzi Pracownię Projektowania Książki. Mieszka
i pracuje w Warszawie.

24 kwietnia (czwartek), godz. 18

Spotkanie z Magdaleną i Arturem Frankowskimi / Fontarte

Studio **Fontarte** zostało założone przez Artura
i Magdalenę Frankowskich w 2004 roku. W swojej
działalności łączą oni projektowanie graficzne
i typografię z zainteresowaniem sztuką współczesną.
Tworzą projekty grafiki książkowej, projektują kroje pism
i systemy identyfikacji wizualnych. Poza projektowaniem
publikują też teksty dotyczące historii typografii
i designu, prowadzą wykłady i warsztaty.

Artur Frankowski wykłada w Akademii Sztuk
Pięknych w Warszawie i na Politechnice Warszawskiej
projektowanie graficzne i typografię. Jest profesorem
warszawskiej ASP na Wydziale Wzornictwa.

Magdalena Frankowska jest absolwentką historii sztuki
na Uniwersytecie Warszawskim oraz podyplomowych
studiów public relations w Instytucie Filozofii
i Socjologii PAN.

15 maja (czwartek), godz. 18

Spotkanie z Piotrem Młodożeńcem

Piotr Młodożeniec

W latach 1976–1981 studiował na wydziale grafiki
warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych. Dyplom uzyskał
w pracowni plakatu Henryka Tomaszewskiego. W latach
1992–2004 współtworzył wraz z Markiem Sobczykiem
spółkę graficzną zafryki. Otrzymał wiele nagród krajowych
i zagranicznych. Mieszka i pracuje w Warszawie.

22 maja (czwartek), godz. 18

Spotkanie z Filipem Pagowskim

Filip Pagowski

Grafi i projektant, studiował malarstwo i grafikę na warszawskiej ASP. Absolwent pracowni plakatu Henryka Tomaszewskiego. Karierę zawodową rozpoczął w Nowym Jorku. Tworzył ilustracje, reklamy, animacje. Współpracował z czasopismami „The New Yorker”, „The New York Times” i „Le Monde”. Od 1999 współpracuje z marką modową Comme des Garçons, dla której projektuje reklamy, broszury, nadruki na odzieży; jest też twórcą logotypu linii odzieżowej marki i perfum PLAY.

29 maja (czwartek), godz. 18

Spotkanie z Janem Bajtlikiem

Jan Bajtlik

Absolwent Wydziału Grafiki ASP w Warszawie (2013), należy do Stowarzyszenia Twórców Grafiki Użytkowej. Tworzy plakaty, książki autorskie, ilustracje do czasopism („Time Magazine”, „The New York Times”, „Przekrój”, „Tygodnik Powszechny”) i książek dla dzieci (*Kto to jest artysta?*; *AUTO*; *Europa Pingwina Popo*; *Wojtek spod Monte Cassino*; *Sztuka latania*). Zdobywca wielu nagród w polskich i międzynarodowych konkursach graficznych. Prowadzi warsztaty typograficzne dla dzieci.

5 czerwca (czwartek), godz. 18

Spotkanie z Danielem Mizielińskim

Daniel Mizieliński jest współzałożycielem studia Hipopotam, wykładowcą warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych. Tworzy książki dla dzieci kroje pism, gry i aplikacje.

WARSZTATY I SPOTKANIA NA WYSTAWIE

2 kwietnia (środa), godz. 18

Kolor, kompozycja, litera

warsztaty dla dorosłych

prowadzenie: Joanna Świerczyńska

Joanna Świerczyńska urodziła się w Warszawie.

Ukończyła grafikę w warszawskiej ASP, uzyskała dyplom w pracowni grafiki — linorytu Haliny Chrostowskiej i pracowni malarstwa Jerzego Tchórzewskiego. Pracuje w technice monotypii, maluje obrazy, rysuje oraz zajmuje się projektowaniem wnętrza. Przez osiem lat graficzka i rysownicza „Gazety Wyborczej”. Prowadziła warsztaty malarskie Koło Gospodyń

Miejskich, współpracuje z fundacjami i organizacjami pozarządowymi. Prowadzi zajęcia plastyczne i warsztaty dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

zbiórka w holu głównym

wstęp w cenie biletu

6 maja (wtorek) godz. 17

Spotkanie w języku angielskim z cyklu *Zachęta Talks*

prowadzenie: Benjamin Cope

zbiórka w holu głównym

wstęp w cenie biletu

14 maja (środa), godz. 17

Sztuka dostępna — spotkanie dla osób z dysfunkcją wzroku

prowadzenie: Karolina Iwańczyk i Michalina Izert

wstęp wolny, zbiórka w holu głównym

obowiązują zapisy: a.zdzieborska@zacheta.art.pl, tel.

22 556 96 42

16 maja (piątek), godz. 12.15

Spotkanie z cyklu *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*

prowadzenie: Barbara Dąbrowska i Maria Kosińska

wstęp wolny, zbiórka w holu głównym

zapisy: wt.–niedz. 12–20, tel. 22 556 96 51

PROGRAM FILMOWY

W maju zaprezentujemy cztery wybrane filmy, do których plakaty zaprojektował Henryk Tomaszewski.

wstęp wolny, sala multimedialna

wejście od ul. Burschego

6 maja (wtorek), godz. 18

Piątka z ulicy Barskiej, reż. Aleksander Ford, Polska, 1954, 110 min

13 maja (wtorek), godz. 18

Niepotrzebni mogą odejść (Odd Man Out), reż. Carol Reed, Wielka Brytania, 1947, 116 min *

20 maja (wtorek), godz. 18

Ditta (Ditte Menneskebarn), reż. Bjarne Henning-Jensen, Dania, 1946, 99 min *

27 maja (wtorek), godz. 18

Najpiękniejsza (Bellissima), reż. Luchino Visconti, Włochy, 1955, 115 min *

* filmy w oryginalnej wersji językowej z napisami w języku polskim

Educational programme accompanying the exhibition

I've Been Here; I Hope the Same for You. Henryk Tomaszewski

16 March (Sunday), 12.15

Curator's tour with Agnieszka Szewczyk
meeting in the main hall
admission included in entrance fee

PGNiG Guided Tours

21, 28 March

4, 11, 25 April

2, 9, 16, 23, 30 May

6 June

(Fridays), 5 p.m.

Friday at 5 o'clock. Guided tours with the Official Partner of the exhibition.

Zachęta and PGNiG are happy to announce a special series of guided tours of Henryk Tomaszewski's exhibition. Deeper insight into the show will be offered through various themes and various approaches.

meeting in the main hall

admission included in entrance fee

MEETINGS WITH GRAPHIC ARTISTS

Guided tours, walks, lectures and workshops by Warsaw Academy of Fine Arts graphic designers on selected Thursdays during the exhibition.

meeting in the main hall
free entrance

3 April (Thursday), 7 p.m.

Meeting with Mieczysław Wasilewski and Maciej Buszewicz

Mieczysław Wasilewski studied in the Warsaw Academy of Fine Arts' Faculty of Painting and Graphic Arts, graduating in the poster studio of Prof Henryk Tomaszewski (1960–1966). Author of posters, illustrations, book designs. Professor of the Academy of Fine Arts and the European Academy of Arts in Warsaw, where he taught graphic design. He has lectured at art schools in the Netherlands, Syria, Finland, Germany, France, Mexico, Chile, Canada, USA, Iran, and Switzerland. Participant of several hundred exhibitions of Polish poster and illustration art at home and abroad,

and of dozens of international poster art events.

Recipient of many prestigious awards and distinctions in the field of poster art and book design.

Maciej Buszewicz graduated in the studio of Halina Chrostowska at the Warsaw Academy of Fine Arts (1979). Practicing designer since 1976. Chief editor of Iskry and POLJAZZ publishing houses (1980–1984). From 1984 taught lettering at the Warsaw Academy of Fine Arts, going on to lecture in the Netherlands, Germany, Turkey, USA and at the College of Visual Arts and New Media in Warsaw. Currently runs the Warsaw Academy of Fine Arts's Studio of Book Design. Lives and works in Warsaw.

24 April (Thursday), 6 p.m.

Meeting with Magdalena Frankowska and Artur Frankowski / Fontarte

Fontarte Studio was founded in 2004 by Artur and Magdalena Frankowski. Their practice combines graphic and typographic design with a keen interest in contemporary art. Authors of book designs, typefaces, and visual identities. Also authors of essays in typography and design history, lectures, and workshops.

Artur Frankowski teaches graphic design and typography at the Warsaw Academy of Fine Arts and the Warsaw University of Technology. Professor at the Warsaw Academy of Fine Arts's Faculty of Design.

Magdalena Frankowska graduated in Art History from Warsaw University and holds a postgraduate degree in public relations from the Polish Academy of Sciences' Institute of Philosophy and Sociology.

15 May (Thursday), 6 p.m.

Meeting with Piotr Młodożeniec

Piotr Młodożeniec studied graphics in the Warsaw Academy of Fine Arts, graduating in the Henryk Tomaszewski's poster studio (1976–1981). Co-founder, with Marek Sobczyk, of the graphic design duo zafryki (1992–2004). Recipient of numerous awards in Poland and abroad. Lives and works in Warsaw.

22 May (Thursday), 6 p.m.

Meeting with Filip Pałowski

Filip Pałowski is a graphic artist and designer. He studied painting and graphics at the Warsaw Academy of Fine Arts, graduating in Henryk Tomaszewski's poster

studio. His professional career began in New York City, where he designed illustrations, advertisements or animations. Worked for *The New Yorker*, *The New York Times*, and *Le Monde*. Designing ads, brochures, and clothing imprints for the *Comme des Garçons* fashion label since 1999; author of logotypes of the label's clothing line and *PLAY* perfume.

29 May (Thursday), 6 p.m.

Meeting with Jan Bajtlik

Jan Bajtlik holds a degree in graphics from the Warsaw Academy of Fine Arts (2013). Member of the Association of Applied Graphic Designers (STGU). Author of posters, artist's books, magazine illustrations (e.g. for *Time Magazine*, *The New York Times*, *Przekrój*, *Tygodnik Powszechny*), and children's books (*Kto to jest artysta?*; *AUTO*; *Europa Pingwina Popo*; *Wojtek spod Monte Cassino*; *Sztuka latania*). Recipient of numerous awards in Polish and international graphic design competitions. Author of typographic workshops for children.

5 June (Thursday), 6 p.m.

Meeting with Daniel Mizieliński

Daniel Mizieliński is a co-founder of Hipopotam Studio, lecturer at the Warsaw Academy of Fine Arts. Author of children's books, typefaces, games, and applications.

WORKSHOPS AND MEETINGS AT THE EXHIBITION

2 April (Wednesday), 6 p.m.

Colour, Composition, Letter

workshops for adults

moderator: Joanna Świerczyńska

Joanna Świerczyńska was born in Warsaw. She studied graphics at the Warsaw Academy of Fine Arts, graduating in Halina Chrostowska's studio of linocut design and Jerzy Tchórzewski's studio of painting. Author of monotypes, paintings, drawings, and interior designs. Spent eight years working as a graphic designer and illustrator for *Gazeta Wyborcza*. Author of *Urban Housewives Club* painting workshops; collaborates with NGOs and civil society organisations. Runs art classes and workshops for children, young people, and adults.

meeting in the main hall

admission included in entrance fee

6 May (Tuesday), 5 p.m.

Meeting in English from the *Zachęta Talks* series

moderator: Benjamin Cope

meeting in the main hall

admission included in entrance fee

14 May (Wednesday), 5 p.m.

Accessible Art — Meeting for People with Visual Impairments

moderators: Karolina Iwańczyk and Michalina Izert

meeting in the main hall

free entrance

reservation: a.zdzieborska@zacheta.art.pl,

phone 22 556 96 42

16 May (Friday), 12.15

Meeting from the *Look/See. Contemporary Art for Seniors* series

moderators: Barbara Dąbrowska and Maria Kosińska

meeting in the main hall

free entrance

reservation: Tue–Sun. 12–20, phone 22 556 96 51

FILM PROGRAMME

In May we will screen four movies whose posters were designed by Henryk Tomaszewski.

multimedia room, entrance from Burszego Street
free entrance

6 May (Tuesday), 6 p.m.

Five from Barska Street, dir. Aleksander Ford, Poland, 1954, 110 min.

13 May (Tuesday), 6 p.m.

Odd Man Out, dir. Carol Reed, UK, 1947, 116 min. *

20 May (Tuesday), 6 p.m.

Ditta (Ditte Menneskebarn), dir. Bjarne Henning-Jensen, Denmark, 1946, 99 min. *

27 May (Tuesday), 6 p.m.

Bellissima, dir. Luchino Visconti, Italy, 1955, 115 min. *

* films in original language version with Polish subtitles

WYSTAWA / EXHIBITION

Byłem, czego i wam życzę. Henryk Tomaszewski
I've Been Here; I Hope the Same for You. Henryk Tomaszewski
15 marca – 10 czerwca 2014 / 15 March– 10 June 2014

Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki
Zachęta — National Gallery of Art
dyrektorka / director: Hanna Wróblewska

kuratorka / curator: Agnieszka Szewczyk
współpraca / collaboration: Filip Pągowski
współpraca ze strony Zachęty / collaboration
on the part of Zachęta: Magdalena Komornicka
projekt ekspozycji / exhibition design: Grzegorz Rytel,
Paulina Tyro-Niezgoda
opieka konserwatorska / conservation care: Magdalena
Grenda
realizacja / exhibition production: Krystyna Sielska
i zespół / and team
program edukacyjny / educational programme:
Zofia Dubowska-Grynberg i zespół / and team

Mecenas wystawy / Official Partner

patroni medialni / media patronage

artinfo.pl

Wszystkie cytaty za: *Henryk Tomaszewski*, Zachęta —
Narodowa Galeria Sztuki, Bosc, Warszawa 2014
All quotations from: *Henryk Tomaszewski*, Warsaw:
Zachęta — National Gallery of Art, Bosc, 2014

FOLDER

projekt graficzny / graphic design: Iwo Rutkiewicz
tłumaczenie / translation: Krzysztof Kościuczuk,
Marcin Wawrzyńczak
fotografie / photographs: Piotr Ligier, Agnieszka Szewczyk,
Jacek Sielski, archiwum Henryka Tomaszewskiego / Henryk
Tomaszewski's archive
druk / printing: Argraf, Warszawa

Reprodukcje prac oraz fotografie z archiwum Henryka
Tomaszewskiego dzięki uprzejmości Filipa Pągowskiego.
Reproductions of Henryk Tomaszewski's works and
photographs from Henryk Tomaszewski's archive courtesy
of Filip Pągowski.

ISBN 978 83 60713 97 6

© Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa 2014

Teksty oraz reprodukcje prac dostępne na licencji Creative
Commons Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez
utworów zależnych 3.0 Polska (CC BY-NC-ND 3.0 PL).
Tekst licencji dostępny na stronie:
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/pl/>
Texts and reproductions of works under the license
Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs
3.0 Unported (CC BY-NC-ND 3.0). The text of the licence
is available at
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>

Reprodukcja plakatu ze zbiorów Muzeum Plakatu
w Wilanowie, Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie
dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-
Bez utworów zależnych 3.0 Polska (CC BY-SA 3.0 PL).
Tekst licencji dostępny na stronie:
<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/>
Reproduction of poster from the collection of Poster Museum
at Wilanów, Branch of the National Museum in Warsaw under
the license Creative Commons Attribution-NonCommercial-
NoDerivs 3.0 Unported (CC BY-NC-ND 3.0).
The text of the licence is available at
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>

Projekt graficzny dostępny na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0
(CC BY-SA). Tekst licencji dostępny na stronie:
<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/>
Graphic design under the license Creative Commons
Attribution-ShareAlike 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0).
The text of the licence is available at
<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/legalcode>

ZACHĘTA — NARODOWA GALERIA SZTUKI / ZACHĘTA — NATIONAL GALLERY OF ART
PL. MAŁACHOWSKIEGO 3, 00-916 WARSZAWA
TEL. / PHONE +48 22 556 96 00
WWW.ZACHETA.ART.PL